

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiae, 1605

Recitatis Litteris, Et Silentio Indicto, Ipsorum Legatorum & Regum nomine,
sequens Oratio esse habita à Gaspare Gonsaluo Lusitano, Presbytero
Societatis Iesv.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

RECITATIS

LITTERIS, ET SILENTIO
INDICTO, IPSORVM LEGA-
torum & Regum nomine, sequens Oratio est
habita à Gaspare Gonsaluo Lusitano, Presby-
tero Societatis IESV.

ORATIO HABITA IN LEGA- torum Iaponiorum introitu.

IAPONIORVM insulas tanto locorum ac marium
interuallo a nostris regionibus natura disunxit, ut
tenuissimo nominis vestigio paucissimis antè co-
gnitas, cæteris omnibus ignotas, nunc etiam non
nulli ut esse credât vix adduci posse videantur. Sicut
tamen, Pater Beatissime, & sunt numero multæ,
magnitudine amplissimæ, urbibus frequentes, hominum ingenii
ac militaribus studiis vsque adeò præstantes, ut qui eas viderunt,
cæteris illius cæli regionibus longè antecellere, nostris verò ut
cõparari possint, nihil illis aliud quam religionem, qua carebāt,
ac veræ fidei lucem deesse credant. Et quidem illa non multis an-
tè annis, Apostolicæ huius Sedis auspiciis, in remotis adeò locis
disseminari cœpta, exiguo sanè principio (quod nascente quon-
dam Ecclesia factum esse scimus) à tenuissimis primùm homini-
bus, mox optimo maximoque Deo incrementum afferente, pau-
latim à nobilioribus recepta; tandem superioribus annis, atque
in primis felicissimo tuo ac planè aureo Pontificatu, Pater Bea-
tiss. ad Principes, ad Dynastas, ad Reges peruenit. Hoc tibi cum
lætum ac iucundum plurimis de causis accidere debuerit, tum
verò maximè quòd multis hæreticorū machinis in vicinis adeò
locis labefactatam ac penè conuulsam religionem dum magna
animi cõtentione restaurare pergis, tantū aliunde incrementi ad
Christi optimi maximi gregem atque adeò ad Catholicam reli-
gionem tactum esse videas. Verùm huius lætitiæ fructum quāvis
tu quidè antea auribus accipere, nonnulla etiam ex parte degu-
stare

Rate animo potueris, tamen hodierna die vel maximum haurire
 oculis, & in totius curiæ luce palam oblatum, manu ipsa contin-
 gere, ac plenissimam ex eo voluptatem non capere tantum animo
 quasi propria, sed cæteris etiam, quasi Ecclesiæ totius cõmunem,
 potes impertiri. Quantis enim gaudiis Ecclesiã uniuersam, quã-
 tis populum Romanũ exultare par est, cũ hodierna die videat no-
 bilissimorũ Principũ Legatos ex Iaponensium insulis, hoc est, ex
 vltimis omnium terrarũ finibus, religionis ergò, quod nullis antè
 sæculis auditũ est, tibi ad pedes accidere, & bellicosissimos Reges
 fidei armis & Euangelii prædicatione perdomitos, ad tuam, hoc
 est, Christi ditione accedere, & quod ipsi per se non possunt tan-
 tis locorum patris disuncti, per hos, sibi amore ac sanguine con-
 iunctissimos, obedientiam tibi ac fidem polliceri. Ego verò rei
 tantæ magnitudinem mecum ipse reputans, nihil cenleo summo
 religionis Antistiti iacundius, nihil huic ordini præclarior, nihil
 Ecclesiæ uniuersa ac populo Romano accidere potuisse glorio-
 sius. Beatam se quondam ac felicem Casare Augusto Imperato-
 re Roma esse credidit, quòd eius principatu Romani imperii no-
 men ac fama longè adeò latèque propagata erat, vt eius ampli-
 tudine commoti nonnulli Indiæ populi, amicitia componendæ
 gratia, legatos ad Casarem destinassent. Concurrerat vndique
 populus ad inspiciendum inuistatum hominum genus, no-
 uos Romanis vultus, insolitos habitus, inauditum sermonem
 oculis atque auribus audissimè hauriebat. Sed age iam lega-
 tionem illam Indorum cum hac Iaponensium legatione si pla-
 cet conferamus. Erat illa quidem ex remotissimis terrarum
 oris, at hæc quanto ex remotioribus? cùm longissimo primũ tem-
 pore ex Iapone ad Sinarũ portus, inde ad auream Chersonesum,
 mox in Indiam veniendum fuerit; vt ex India tandem in Lusita-
 niam nauigari, ex Lusitania verò Hispania, quàm longa est, per-
 agrata, toto triennio partim in itinere, partim in nauigatione po-
 sito, Romam vltimò ad Gregorium Pont. Max. posset perueniri.
 Tam verò Augusti temporibus, Romani tantum imperii no-
 men in India auditum, numquam arma conspecta, vexilla
 numquam explicata fuerant: amicitiam à Romanis Indi vt
 socii flagitabant, non obedientiam offerebant: fœdus ab Im-
 peratore quasi pares, non tamquam à superiore viuendi le-
 ges postulabant. At nos hodierna die Romæ in hoc ipso or-
 bis terrarum theatro amplissimo quid videmus? Hos nimirum
 summo loco natos, ac regiæ familiæ iuuenes, Gregorio Pontifi-
 ci Max. ante pedes procumbere, ac suorum Regum nomine

non amicitiam petere ut pares, (quamuis amorem sibi ut filii pollicentur) sed obedientiam offerre ut subditos: & qui externorum hostium armis ex omni hominum memoria, quod ego quidem sciam, nullam de se vnquam victoriam concesserunt; illi in suis hodie regionibus victricia Christi signa Gregorio duce explicata intuentes, inuidissimis se armis Romanæ fidei, hoc est Christianæ ac catholicæ, superatos esse libentissimè confitentur: quòd eam sibi victoriam non minùs salutarem fore putent, quàm terrarum orbis vniuersus Ecclesiæ iucundam, tibi verò Pater Beatissime, cuius auspiciis Deo bene iuuante parra est, existimet esse gloriosam. Et quidem quod ad Ecclesiam attinet, multum illa quondam suæ felicitati ac gloriæ accessisse existimauit, cum Gregorii Magni temporibus, sanctissimi illius Pontificis industria ac opera, amplissimam Angliæ insulam, & toto, ut ait ille, diuisos orbe Britanos, ad Christi fidem adjunctos esse vidit: sed quantum illo Pontifice gloriæ vnius insulæ accessione acquisisse videbatur, tantum suis ornamentis illius postea defectione detractum esse mœrebat. Sed ecce tibi alterius Gregorii diligentia ac felicitate summa (ne quid illa suæ gloriæ deesse doleat) vnius insulæ loco insula altera, immo verò insulæ plures ac regna, & toto à nobis orbe, toto mari diuisa gentes magno numero ad Ecclesiam accesserunt; & præterito illo damno, quod sanè fuit maximum, non minore fortasse lucro, spe verò etiam maiore cumulatissimè compensato, pristinum animi mœrorem nouo gaudio & incredibili Ecclesiæ totius iucunditate leuare liceat. Quam mihi Ecclesiæ communem publicamque lætitiā, tam multis antè seculis præuulsam, multo etiam iucundiozem suis carminibus diuini vates facere videntur. Videor enim mihi hodierna die regium Prophetam, dum incognitam superioribus seculis nationem tantæ hominum multitudine ad Ecclesiam accessisse gaudemus, diuinum illud carmen Ecclesiæ nomine quasi ad citharam concinentem audire: Populus quem non cognoui seruiuit mihi, in auditu auris obediuit mihi. Quod si quis paulo alienius esse putat, quàm ut de re præsentis dictum esse videatur; quid illud Esaiæ vaticinium? Non huius diei proprium esse censebit, non Romanam Ecclesiam præclaro illo carmine à diuino vate appellatam esse iudicabit? Gentem, inquit, quam nesciebas, vocabis: & gentes quæ te non nouerunt, ad te current propter Deum tuum & sanctum Israël, qui glorificauit te. Nec verò in tam publico omnium gaudio suam à nobis operam senior ille Tobias

desiderari patietur; quin præsentem Ecclesie felicitatem gratula-
 tus, illa quasi cygnea voce communem omnium lætitiã excita-
 bit. Luce, inquit ille, splendida fulgebis, & omnes fines terræ ad-
 rabunt te: nationes ad te venient de longinquo, & terram tuam
 in sanctificationem habebunt. Ne verò sibi hæretici de Ro-
 manæ Ecclesie contemptu nimium blandiantur; Maledicti, in-
 quit, erunt, qui contempserint te, & maledicti erunt omnes, qui
 blasphemauerint te. Beati omnes qui diligunt te, & qui gau-
 dent super pace tua. Sed me nescio quomodo diuinorum carmi-
 num suauissimus concentus mei ipsius quodammodo oblitum
 longius à proposito abduxit, quam initio putaram. Quare vt
 eò redeat oratio, (quod huius potissimum temporis atque huius
 loci meique muneris videtur esse,) habes in conspectu tuo, Pa-
 ter beatissime, regios hos iuuenes, qui suorum ad te Regum,
 quibus sunt sanguine & amore coniunctissimi, mandata defe-
 runt: quorum siue nobilitatem generis, siue religionis studium,
 siue in Romanam Sedem obseruantiam longissima peregrina-
 tione comprobata spectare velis, dignos sanctissimorum ped-
 dum osculo, dignos benedictione tua, dignos in hac ætate om-
 nium admiratione iudicabis. Enimuero philosophum nescio
 quem, hominem alioqui vanissimum, tamen ob insignem discen-
 di cupiditatem longinqua peregrinatione suscepta, quantum adeò
 omnis antiquitas mirata est, quantum omnis posteritas com-
 mendauit? Intrauit ille Persas, pertransiuit Caucaſum. Albanos,
 Scythas, Messagetas, (vt Hieronymi verbis dicam) & opulen-
 tissima India regna penetrauit, vt Hiarcham in throno seden-
 tem aureo, inter paucos discipulos, de natura, de fiderum motu,
 de dierum cursu docentem audiret. Magnum & inusitatum, sed
 tamen inutile ac vanum vnus hominis discendi studium. At in his
 quanto admirabilior religionis amor, quanto fidei cupiditas ar-
 dentior, quibus hac vna de causa tanto longinquior suscepta est
 peregrinatio? Quantulam enim orbis partem ille philosophus
 obiuit, si cum iis conferatur, qui maria, regna, nationes, & quã-
 tum ferè aquarum ac terræ globus complectitur, ab extremis eius
 finibus emensi, Romam vsque ad hanc Christianæ fidei arcem,
 Ecclesie munimentum, religionis præsidium penetrarunt? Maior
 profectò ipsorum labor, ardentius studium, difficilior peregrina-
 tio; sed multo etiam maiore lucro & fructu longè vberiore com-
 pensatur. Nec enim, illi hodierna die inter paucos discipulos
 Hiarcham, sed in hoc purpuratorum Patrum amplissimo confes-
 su Gregorium x i i i. intuentur; non in throno sedentem au-

reco, sed in beatissima Petri sede positum; non differentem de siderum ad cæli cursu; sed qua fide, quo operum cursu in cælum tendendum sit, certissima ratione ostendentem. O gratum oculis, iucundum animis spectaculum! Multa illi quidem tam longæ terrarum spatiis viderunt, multa spectarunt, mores hominum diuersos, regna multa, & varia naturæ miracula contemplant sunt; sed nullius ad eò rei specie, quàm tuo hodie conspectu, te creati sunt, Pater Beatissime. Nunc bene collocatos labores suos nunc susceptas itineris & navigationis molestias iucundas esse putant. Sed hunc suorum laborum ac peregrinationis tam iucundum ac suauem fructum tum demum arbitrantur fore plenissimum, si Regum illorum obedientiam, a quibus tanto intervallo ad te missi sunt, si primum paratum que animum, si restam litteris fidem paterno ipse animo ac benigne suscipias; quod sane ut facias, tum morum ac naturæ tuæ bonitas singularis, tum Regum illorum religio, & præclara in fidem Christianam merita non postulare modò, sed quodammodo etiam videntur flagitare. Franciscus enim Rex in Iapone potens, atque inter primas illarum regionum iure numerandus, nuper ille quidem fide suscepta baptismo expiatus est, sed multis antè annis Christianam religionem ac fidem, tum primùm in sua provincia nascentem teneram, usque ad eò fouit, ut quidquid in religionis negotio Iapone perfectum est, illius industria ac fauori secundum Deum acceptum referamus. Ille Franciscum Xauerium præclara sanctitate virum, ex eorum numero, qui minimæ Societatis nostræ cum Ignatio Loiola fundamenta posuerunt, cum primus omnium ad eas insulas appulisset, humanissimè complexus, liberè in suo regno Christianam fidem prædicare voluit. Ille cæteros Euangelii ministros, qui Franciscum postea ad eas regiones successerunt, tam longè à suorum congressu positos, & inter remotissimas nationes omni penè auxilio atque ope destitutos, singulari amore ac benevolentia profecutus, nihil desiderare passus est, quod ab optimo Rege ac nostræ religionis amantissimè optari posset. Ille aditus nostris tutos ad proximas provincias patefecit, ille vicinorum Regum amicitiam ac fauorem litteris ac nuntiis conciliauit. Ille in maximis suis periculis, inter grauissimas bellorum tempestates ac fluctus, ut nostri salui & securi esse possent, diligentissimè curauit. Quid aliud tam amplexo Regi, tot beneficiis susceptis, religione ac fide ipsius potissimum fauore propagata, quàm religionem ipsam ac fidem nostri optarent? Dilata res est diutius quàm vellemus: sed

ita tandem singulari Dei Optimi Maximi beneficio omnium vota consecuta est, vt quantum optimo Regi detrimenti mora illa potuit attulisse, tantum hodie incredibili fidei feruore recuperasse videatur. Dicit profectò non potest quanto religionis studio inflammetur, quanto propagandæ fidei amore ferueat; quam concitato cursu ad summum omnium virtutû fastigium feratur. Tui verò videndi, Pater Beatissime, ac sanctissimos pedes osculandi quanto desiderio flagrarit, vel hoc vno potest intelligi, quòd cum ipse grauissimis regni curis arate etiam impediretur, hunc Mancium quem vides, ad hoc sibi genus officii vicarium substituerit, quem vnum nobilitate primum, Fiungæ nimirum Regis nepotem, ac sibi multis de causis coniunctissimum, in suo regno habere videbatur. Per eum verò id postulat ardentissimè, vt obedientiæ & obseruantia in te suæ testificatione suscepta, inter Ecclesiæ Catholicæ atque huius beatissimæ Sedis filios numerari possit. Idem verò etiam contendit Protasius Rex Arimensis, iuuenis lectissimus, huius Michaëlis, quem ad te hac de causa misit, patruelis frater. Idem Bartolomæus Omuræ princeps, Arimensis Regis ac Michaëlis eiusdem patruus carissimus, Atque vt ego hodierna die de Arimensi Rege taceam, cuius extant religionis ac fidei argumenta clarissima; de Bartolomæo tamen facere non possum, quin aliquid dicam. Hic est ille Bartolomæus, Pater Beatissime, qui Principum omnium primus fidem Christianam in Iapone cum baptismo suscepit, tanto animi feruore ac studio, vt deiectis vbique Idolorum statuis, eiecta ex suis vrbibus superstitione, multis ob eâ causam periculis aditis, toto ferè principatu ac ditione expulsus, non solû à suscepta religione non discesserit, sed incredibili animi fortitudine ac præsentissimo Dei numine recuperata ditione, multo etiam quàm antè constantius in sententia perseuerarit. Qui si per se præstare hodie potuisset, quod per hunc Michaellem facit, vt Sanctitatis tuæ pedes osculari, & Apostolicam benedictionem præsens à præsentate posset accipere, tum verò se felicem ac planè beatum esse censeret. O Deû immortalem, quid hoc est? In remotis aded locis tam longè à Romana Sede, vbi numquam antea Christi nomen, numquam Euangelium auditum erat, cum primùm illic religionis ac fidei lux affulsit, homines nostrorum morum insolentissimi, regno clari, copiis affluentes, bellorum gloria insignes, Romanæ Ecclesiæ amplitudinem & dignitatem agnoscunt; & magno sibi honori ducunt, per eos quos carissimos habere poterant, Summi Pontificis pedes osculari? Et erunt in vicinis ad eò regionibus,

veritatis luce vsque ad eò perspecta, qui tanto se parricidio inquinare audeant, vt pulcherrimam Christi sponsam capite truncare, & Romanæ Sedis dignitatem à Christo ipso constitutam, tot sæculorum spatiis confirmatam, tot sanctorum hominum sententiis fultam, tot Conciliorum exemplis stabilitam, cū summa sui pernicie in controuersiam vocare audeant? Sed continebo ipse me, nec patiar hodierna die in publica omnium lætitia dolore nimis longius abripi, & meam orationē eò reuocabo, quod in tanta varietate rerum penè vnum fueram oblitus; cū tamen eius modi res sit, quæ omnium sæculorum immortalī memoria digna esse videatur. Sæpe ego quidem ac frequenter audieram, nonnumquam etiam legeram, si quis absolutam omnibus numeris ac perspectam boni principis imaginem consideret, fore, vt intueatur illum, & quem clarissima luce fulgentem in medio cæli globum solem intuemur, multis in rebus præclare videat conuenire. Enimvero solem in illa quasi arce constitutum, non ea tantum quæ proxima sunt ac vicina pertingere, sed remotissimas etiam mundi partes illustrare radiis, & quæ disunctissima videtur esse, ad ea quoque virtute penetrare. Non multo aliter bonum principem, modo hoc nomine dignus esse velit, non domesticæ familiæ terminis regiam beneficentiam debere circumscribere, neque intra paucorum domus ac manus includere, sed illius quasi radiis illustrare omnia, & quoad eius fieri possit, remotissimos etiam quosque beneficiis ornare. Verum hoc qui præstare aliqua ex parte valeant, fortasse nonnulli: qui verò id quod valent, etiam velint, pauci omnino reperientur. Tua verò beneficentia, Parens Beatissime, cum singulari religionis studio coniuncta, non huius tantum vrbs mœnibus includi, non Italiæ finibus circumscribi, non Germaniæ, Bohemiæ, Vngariæ, Poloniæ, non Syriæ, non Græciæ, non Dalmatiæ terminis contineri potuit: quibus omnibus in locis, partim seminariis extructis, quasi munitissimis fidei arcibus; partim aliis beneficiis immortalia tuæ liberalitatis ac religionis monumenta posuisti; sed longius etiam prouecta, & extra anni quodammodo solisque vias, vt ait ille, hoc est, ultra Indorum, Brachmanum, ac Sinarum terminos ad vltimas lapponensium oras ac fines peruenit. Cū primū enim Christi fidem in illa regione feliciter propagari cœptam, ea potissimum ratione promoueri posse intellexisti, si quam plurimos suæ gentis homines, quorum acerrima ferè sunt & acutissima ingenia, disseminandi Euangelii ministros haberet; nec deterreri sumptibus nec rei difficultate potuisti, quin ibi lectissimorum adolescen-

lescen-

Iescentiuna seminaria, maxima tua impensa, institui iuberis, quorum postea prædicatione, cum litteris ac pietate satis essent ex-culti, nihil omnino superesset, quod, expulsa superstitione, ad Christi fidem ac religionem non accederet. Pro qua tam eximia tamque incredibili beneficentia, ex singulari propagandæ fidei amore profecta, eo magis tum suo tum publico suæ gentis nomine tibi gratias agendas esse immortales Legati censuerunt, quod eodem illo anno à te Romæ designatam esse audiunt, quo Principes illi ac Reges nobilissimi hanc ipsam ad te legationem in Iapone decernebant, ut non illi citius de obedientia tibi præstanda, ut filii, quam tu de illorum commodis ac salute, ut parens beneficentissimus, cogitaris. Quo magis etiam sperandum esse putant, qui sua sponte usque adeo commoti tanto hæcenus studio ad fidem accurrebant, eos tuæ beneficentiæ stimulis incitatos, nouis præsertim militum copiis ex illis seminariis in dies succrescentibus, maiore in posterum numero & studio ardentiore ad fidem esse venturos. Ita breui futurum est, Pater Beatissime, ut Deo Optimo Maximo Sanctitatis tuæ votis, & minimæ Societatis nostræ laboribus fauente, non iam paucas Iaponis vrbes, non regna pauca, (quæ tibi hodierna die quasi quosdam fecundissimi agri primitias offerimus) sed plura alia, quibus amplissima illa regio distincta est, & tantam hominum multitudinem, quæ numero facile comprehendi nequeat, ad Christi fidem audias accessisse.

AD HANC ORATIONEM AB
ANTONIO BVCCAPADVLIO,
SVMMI PONTIFICIS NOMINE,
in hæc verba responsum est.

Ite me vestræ orationi iubet respondere Sanctissimus Dominus noster, iuuenes nobilissimi, Quod Franciscus Bungi Rex, & Protasius Arimanorum, Protasique patruus Bartolomæus Omuræ Princeps, ab Iaponiorum insulis remotissimis vos suos propinquos huc ad se miserint, eius quam obtinet Dei benignitate potestatis coràm venerandæ causa, piè illos sapienterque fecisse. Esse enim vnam fidem, vnam Ecclesiam Catholicam,

E c 5

vnum

unum huic ipsi Ecclesiae praefectum, Christi quae gregis uniuersi, hoc est Catholicorum omnium, qui ubique terrarum sunt, Petri successione pastorem, Romanum Pontificem. Hoc illos una cum ceteris fidei orthodoxae mysteriis agnoscere & profiteri letatur, immortalisque agit gratias diuinæ bonitati Sanctissimus Dominus noster, iudicatque hanc esse letitiam verissimam, à Dei gloria atque animarum salutis studio profectam. Itaque libentissimè una cum his Venerabilibus fratribus suis, sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, hanc illorum fidei, obedientiae, deuotionis testificationem amplectitur. Optat atque orat, ut illorum exemplo, ceteri quoque illarum Insularum, totiusque orbis Reges & Principes, omni idolorum cultu atque errore abjecto, cognoscant Deum verum & quem ille misit Iesum Christum: haec enim vita aeterna.

Hisce peractis consistorium dimissum, Legati cum Summo Pontifice in aedes interiores de more deduxissent, ab Illustr. Cardinale S. Sixti (fratris filio Summi Pontificis) amicitiae & honoris causa conuiuio primò excepti, dein ad ipsius Pöt. Max. priuatum ac familiare colloquiū intromissi, multa cum eo de itinere ac de religione per interpretes contulerunt: inde ad S. Petri Basilicam adire; ac sacris Apostolorum liminibus piè salutatis, sub vesperam honorificè domum reducti sunt.

FINIS.